

Podrzewie_3
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	szamotulski	
Gmina	Duszyniki	DU_PO_003
Miejscowość	Podrzewie	DU_PO_003

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	4.05.2013 r.	Miejsce wykonania	Ogród przydomowy informatorów
Czas trwania	40 min 39 s 50 min 35 s 22 min 54 s	Forma i wielkość	Pliki audio WAV, brak danych
Przeprowadzający	M.C.	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
DU_PO_003	K	79 l.	brak	Była radna gminna zaangażowana w działania ekologiczne; wdowa po założycielu i instruktorze zespołu folklorystycznego „Podrzewianka”, zaprojektowała pierwsze stroje dla zespołu, była członkini zespołu
DU_PO_003	K	59 l.	brak	Hafciarka, znana w regionie miłośniczka rękodzieła
DU_PO_003	M	59 l.	brak	Rzeźbiarz amator, akordeonista

Informacje etnograficzne	
Tematyka	Pozyskane informacje (ew. cytaty)
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	<p>Podrzewie – kiedyś w tym miejscu były lasy. Drzewa się wywracały, a ludzie musieli chodzić „po drzewie”.</p> <p>W innej wersji – w tym miejscu były lasy, duża część lasu była wyrąbywana, a ludzie zbierali drewno pozostałe po wyrąbie. Pewnego razu z przeciwnych stron spotkało się dwóch ludzi w furmankach, jeden jechał po drewno, a drugi wracał załadowany. Ten co wracał krzyknął do tego drugiego „Już jest po drzewie”, aby dać znać że drewno już się skończyło. I stąd się wzięła nazwa.</p> <p>Grzebienisko – nazwa powstała od „grzebania”, to był „grajdolek”.</p> <p>Sękowo – nazwa wzięła się od tego, że tam były sękate i rozgałęzione drzewa.</p>
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	Brak informacji.
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Brak informacji.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	„Chadziaje” – ktoś, kto kiepsko gospodarzy.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.

II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe		
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych		Opowieści dotyczące lokalnych historii opisane są w rubryce „Kapliczki i krzyże w miejscowości” oraz „Święte figury, obrazy, rzeźby”.
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne		
1.	Św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)	Nie obchodzą.
2.	Św. Marcina/11 listopada	Na św. Marcina jedzą rogale. Jedna informatorka piecze sama, druga kupuje w cukierni.
3.	Adwent	„Adwentu specjalnie się nie obchodzi. Wiadomo, że to jest post.” Pości się w piątki. Często podczas tego czasu każdy podejmuje jakieś postanowienie.
4.	Św. Mikołaja (Mikołajki)	Mikołaj przynosił dzieciom prezenty do butów.
5.	Wigilia	Na Wigilię gotowano barszcz, smażony karp, śledzie, ryba w białym sosie, „moklis”, czyli makiełki - bułki lub kluski z makiem. Babcia informatora gotowała groch z kapustą, ale nikt tego nie jadł, więc przestano. Choinkę ubierały dzieci, stała do 2 lutego (do MB Gromniczej). Chodzono na Pasterkę, kiedyś do Wilczyny, od 15-20 lat w Podrzewiu jest kaplica i od tego czasu tam odprawiana jest Pasterka.
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Nic szczególnego się nie dzieje. Chodzą na msze do kościoła, spędzają czas rodzinnie.
7.	Sylwester/Nowy Rok	Sylwester kiedyś był obchodzony hucznie. Wystawiano furtki, bramy, wynoszono gdzieś (czasem wkładano na środek stawu lub do wody). Była też tradycja, że 2-3 osoby chodziły po domach i śpiewali kolędy za drobne lub „kawalek placka”.

		Taki zwyczaj pamięta informator ze swoich młodych lat.
8.	Trzech Króli	Idą do kościoła na msze, z kościoła zabierano poświęcaną kredę i pisano na drzwiach K+M+B (Kacper, Melchior, Baltazar).
9.	Kolędnicy	Kolędowano w Sylwestra (patrz wyżej).
10.	MB Gromniczej	Z gromnicą się idzie do kościoła na poświęcenie. W czasie burzy zapalano i ustawiano na stole. To jest zwyczaj kultywowany przez starszą informatorkę, młodzi już nie są przywiązani do tej tradycji. „Zwyczaj zamierają”.
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	W tłusty czwartek przygotowują dobrą kolację, jedzą pączki, faworki (chrusty). Tłusty czwartek zwany jest „Mięso pustami”.
12.	Topienie Marzanny	Obchodzone w szkołach, organizowane dla dzieci.
13.	Środa Popielcowa	„Tylko na msze, idzie się po popiół”; post ścisły.
14.	Śródpoście	Zachowują post – w środy i piątki.
15.	Niedziela Palmowa	Informator pamięta, że poświęcone palmy układano na strychu za krokiew, miały one chronić przed burzą, piorunem, ogniem. Informatorka wspomina, że jej babcia kazała im – dzieciom połykać po jednym „kotku” z poświęconej palmy, co miało chronić przed bólem gardła (lata 40 XX w.).
16.	Triduum Paschalne	Uczestnictwo w mszach w kościele.
17.	Wielkanoc (święcenie koszycka)/Niedziela Wielkanocna	Koszyk był duży – rodzinny, wkładano tam chleb, szynkę wędzoną, baranka z masła, jajka – pisanki. Pisanki ozdabiano wzorem z gorącego wosku, który po ugotowaniu się odbarwił – w tym miejscu widać było jasny wzór. Czasem pisanki barwiono poprzez ugotowanie w łupinach cebuli, czasem tylko malowano farbami. Na śniadanie Wielkanocne podawane były produkty ze święcenia (z koszycka), obiadu nie gotowano. Czasem

		ugotowano rosół.
18.	Poniedziałek Wielkanocny	Za młodych lat informatora na wsi Śmigus Dyngus był obchodzony. Teraz ze względu na warunki pogodowe bardziej symbolicznie.
19.	Zielone Świątki	Przed świętem szło się nad Mogielnicę po tatarak, którym ustrajano otoczenie domu – płoty. Matka starszej informatorki to kultywowała, informatorka również. Od 2-3 lat już nie kontynuują tej tradycji.
20.	Boże Ciało	Boże Ciało obchodzone bardzo uroczyście. Wianki na koniec Oktawy Bożego Ciała, wyplatane z macierzanki, dzikiego bzu, mięty, z kwiatów święcono w kościele. Uwieszało się je na strych do wysuszenia. Te wysuszone zioła stosowano w celach leczniczych (np. robiono herbatę z mięty), wierzono że poświęcona wzmacnia właściwości lecznicze. To praktykuje starsza informatorka.
21.	Św. Jana	Przed wejściem Polski do UE organizowano „wianki”. Wianki pleciono, puszczano na wodę, śpiewały Podrzewianki. Pływano aby wyłowić wianki, „pośmialiśmy się”. Informator uważa, że po wejściu Polski w struktury UE nie można już tak „wesolo” i spontanicznie organizować, bo wieś musi się rozliczać z każdego grosza. Wszyscy wyrażają żal za tymi czasami.
22.	MB Zielnej	Starsza informatorka układa bukietki z kwiatów i z kłosów, które zanoszone są do poświęcenia do kościoła.
23.	MB Siewnej	Nie obchodzono.
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	Parę dni przed świętem sprzątanie grobów. Podczas Wszystkich Świętych odwiedzają groby, uczestniczą w mszy, zmagają modlitwę za dusze zmarłych.
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne	Brak informacji.

	(cykliczne) istotne dla informatora	
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	Nic szczególnego nie pamiętają. Bożena rodzona była w domu, Zbigniew również, resztę dzieci Bożena już rodziła w Izbie Porodowej w Pniewach.
2.	Ślub i wesele	<p>Kiedys dzień przed weselem (wesele odbywało się w sobotę) organizowany był purtelam (w skrócie mówią „purtel”). W tym czasie robiono złośliwe psikusy – np. polano otoczenie domu płynem i rozsypywano pierze. Obecnie jest to organizowane tydzień przed weselem (ze względu na to, że teraz wesela odbywają się w różne dni, niekoniecznie w sobotę). Informatorzy nie potrafią wskazać kiedy nastąpiła ta zmiana.</p> <p>Informatorzy najpierw mieli ślub cywilny w Dusznikach w godzinach przedpołudniowych, tego samego dnia odbył się ślub kościelny w Wilczynie. Podczas ślubu na akordeonie grał ojciec informatora. Odbywały się oczepiny –rzucono welonem, muszką. „<i>Nasze pokolenie jeszcze miało te wianki, welony.</i>” (informator) „<i>Córka też jeszcze miała.</i>” (młodsza informatorka) „<i>Po nas to młodsze pokolenie już nie robi tego wszystkiego, zmienił się ustrój, przyszła swoboda. Nastaly czasy Internetu, komputera.</i>” (informator). „<i>Nasze pokolenie chowało dzieci zgodnie z tradycją</i>”. (młodsza informatorka)</p> <p>Bożena pamięta, że istniała tradycja robienia bram – sznurkami chłopaki zatrzymywali weselników, stał chłopiec z czapką, życzył szczęścia i zbierał pieniądze. Istnieje ten zwyczaj po dziś dzień.</p>
3.	Śmierć i pogrzeb	Brak informacji.
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.

Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa	Brak informacji.
Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy	W Podrzewiu charakterystyczna była peklowana, gotowana golonka. Były też wędzone węgorki.
III. Tradycje rękodzielnicze	
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych	Brak informacji.
IV. Przejawy religijności tradycyjnej	
1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)
<p>„Na rozdrożu naszej wioski, ku czci większej Matce Boskiej, społeczność postanowiła i kaplicę postawiła. Przy kaplicy, jak przystało stanął krzyż na bożą chwałę, rozciągając swe ramiona jakby wioskę brał w obronę (...)” Ten wiersz napisała starsza informatorka na cześć kapliczki, która została postawiona w Podrzewiu około 15-20 lat temu.</p> <p>Dwa krzyże. Jeden stary, ulokowany na polu, stał już w czasie II WŚ. Jest z nim związana historia związana z ocaleniem mieszkańców. W czasie II WŚ mieszkańcy Podrzewia zostali zapędzeni do stodoły przez Niemców, którzy chcieli ich spalić, ale nie zdążyli dzięki czemu ci ludzie ocaleli. Informatorzy nie wiedzą kto i kiedy postawił ten krzyż. Wiedzą tylko, że był odnawiany ponieważ zbutwiało.</p> <p>Drugi krzyż stoi przy drodze do Dusznik. Informatorzy nie wiedzą kto i kiedy go postawił.</p>	
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródła)
Brak informacji.	

3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	Figura Jezusa z rozłożonymi rękoma. Ustawiona na polu przy drodze do Wilczyny. „ <i>Kiedyś tak gospodarze stawiali na polu, w tym celu aby to chroniło jego pole, urodzaj, dom</i> ”. Znana jest historia związana z tą figurą. Niemcy mieli go wyrzucić i ręka Jezusa odpadła (bo się bronił). Informator naprawiał uszkodzoną figurę.
4.	Miejsca kultu religijnego	Brak informacji.
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	Brak informacji.
6.	Lokalne odpusty	W Wilczynie w kościele parafialnym pod wezwaniem św. Jadwigi.

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1.	Dożynki	Dożynki parafialne odbywały się w Wilczynie. Najpierw była msza, potem odbywały się zabawy. Dożynki gminne (co roku organizuje inna wieś) – najpierw msza, potem korowód z przejazdem maszyn (kiedyś wozów z końmi), odbywa się uroczystość, przemawia wójt, śpiewają, jest zabawa, czasem przyjeżdża zespół twórczy z Szamotuł „Łyni” (rzeźbiarze, malarze etc.).
2.	Dni gminy/wsi	Nie obchodzi się dni Podrzewia.
3.	Lokalne festyny	Biesiady organizowane w wakacje co roku w innej wiosce. Gospodynie przygotowały posiłki. Przyjeżdżały różne zespoły, z regionu i spoza Wielkopolski, które prezentowały swój repertuar. Organizowany przez GOK z Dusznik.
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	Przeгляд zespołów muzycznych i śpiewaczych w Dusznikach.